

Міністерство культури України
Харківська державна академія культури

Кафедра "Менеджменту і адміністрування"

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

**для вступу на навчання за ступенем «бакалавр»
зі спеціальності 073 «Менеджмент»
на основі ОКР «молодший спеціаліст»**

Харків - 2018

Укладачі

Дегтяр Андрій Олегович, завідувач кафедри менеджменту і адміністрування, д.держ.упр., проф. – голова робочої групи;

Пшинка Ганна Василівна, доцент кафедри менеджменту і адміністрування, к.філос.н., доц. – заступник голови робочої групи;

Гетьман Лариса Геннадіївна - доцент кафедри менеджменту і адміністрування, к.е.н., доц. – член робочої групи;

Губарев Олександр Олегович - доцент кафедри менеджменту і адміністрування, к.е.н., доц. – член робочої групи.

Програму затверджено на засіданні кафедри Менеджменту і адміністрування

Протокол № 4 від 17 жовтня 2018 р.

Програму затверджено на засіданні Ради факультету Управління та бізнесу

Протокол № 3 від 5 листопада 2018р.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ	5
СТРУКТУРА ОЦІНЮВАННЯ	8
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	8
ЛІТЕРАТУРА	11

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма для складання вступного іспиту для вступу на навчання за ступенем “бакалавр” у галузі знань 073 Управління і адміністрування на основі ОКР “молодший спеціаліст” складено із дисципліни «Економічна теорія».

Для проведення вступного випробування, на основні питань, поданих у цій програмі, сформовано екзаменаційні білети. Питання білетів дозволяють перевірити знання студентами основних понять і категорій економічної теорії.

Перевірка знань з питань, передбачених цією програмою дає достатні підстави для висновку про рівень підготовки абітурієнта для вступу до Харківської державної академії культури на здобуття ступеня «бакалавр».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Економіка як наука. Виникнення економічної науки. Предмет і об’єкт економічних досліджень. Потреби і ресурси. Економічні суб’єкти.

Економічна теорія та її складові. Макроекономіка і мікроекономіка. Функції економічної теорії. Закони і категорії економічної теорії.

Методи економічного дослідження. Економічне моделювання. Економічне сприйняття. Економічні показники. Позитивна і нормативна економіка. Економічна наука та економічна політика. Цілі економічної політики.

Економічні потреби і виробничі ресурси. Економічні потреби як основа мотивації діяльності людини. Класифікація і розвиток економічних потреб. Безмежність потреб. Потреби та економічні інтереси. Класифікація та взаємодія економічних інтересів.

Споживче благо як засіб задоволення потреб. Поведінка споживача. Оцінка споживачем корисності. Закон спадної граничної корисності.

Економічні ресурси. Обмеженість ресурсів. Відтворювані та невідтворювані ресурси.

Процес виробництва. Праця. Засоби праці. Продукт. Технологічні способи виробництва. Економічне зростання. Проблема “що, як, для кого виробляти”.

Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Поведінка виробника на ринку. Закон спадної віддачі.

Виробництво: сутність, елементи, форми. Традиційна форма виробництва. Риси натурального господарства та його історичні межі.

Товарна форма виробництва. Поділ праці. Економічна відокремленість виробників. Просте і підприємницьке товарне виробництво. Продукт праці як товар. Попит на товар і його пропозиція. Споживна вартість товару. Мінова

вартість, або ціна.

Фізична і монетарна економіка. Основні складові товарного господарства. Суть і функції грошей. Грошовий обіг. Еволюція грошей. Грошові реформи. Ціна та її функції. Типи ціноутворення. Інфляція.

Економічні системи. Національна економіка. Основні проблеми організації економіки. Економічна система та її компоненти. Типізація економічних систем. Власність і економічна система. Суть власності, її типи і форми. Суб'єкти і об'єкти власності. Привласнення і відчуження. Права власності.

Економічні системи товарної форми виробництва. Суть адміністративно-командної системи та її неспроможність.

Ринкова економіка. Принципи організації ринкової економіки. Конкуренція – рушійна сила ринкової економіки. Види і методи конкуренції. Сучасні моделі ринкової економіки. Схема кругопотоку.

Визначення ринку. Функції та види ринків. Ринок товарів і послуг. Ринок праці. Особливості формування ринків в Україні. Ринкові структури та їхні ознаки. Досконала конкуренція. Ефективність ринкового середовища за досконалої конкуренції. Монополія та її різновиди. Концентрація виробництва та її показники. Поведінка монополії. Основні ознаки олігополії. Монополістична конкуренція.

Інфраструктура ринку. Банки та їхні функції. Товарні біржі. Фондова біржа. Цінні папери.

Ринковий механізм. Ринковий механізм та його складові. Попит і його чинники. Закон попиту. Крива попиту та її переміщення.

Пропозиція та її чинники. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її переміщення. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Рівноважна ціна. Мінімальні та максимальні ціни.

Еластичність попиту і пропозиції за ціною. Чинники, що визначають еластичність попиту і пропозиції за ціною.

Розв'язання ринком основних проблем організації економіки. Переваги і слабини ринкового механізму. Недосконала конкуренція. Інші вади ринку. Необхідність державного регулювання.

Економічна роль держави. Держава як економічний суб'єкт. Економічні функції держави. Забезпечення правової бази. Захист конкуренції та антимонопольна політика. Перерозподіл ресурсів. Перерозподіл доходів. Державний сектор в економіці. Блага громадського вжитку. Державне регулювання економіки.

Державні фінанси. Фінансова система держави. Державний бюджет. Податки та їхні види. Видатки державного бюджету. Дефіцит державного бюджету. Крива Лафера.

Правові, адміністративні та економічні методи регулювання економіки. Напрями державного регулювання економіки. Економічні функції держави в

перехідній економіці.

Економіка підприємства. Підприємство як економічний суб'єкт. Види підприємств за розміром. Чинники, що визначають розміри підприємств.

Правові форми підприємств. Переваги і недоліки одноосібного володіння. Переваги і недоліки партнерства. Акціонерні товариства. Нові форми господарювання в Україні.

Засоби підприємства. Основні та оборотні засоби підприємства. Бухгалтерські та економічні витрати виробництва. Класифікація витрат. Амортизація та способи її обчислення.

Обсяги продажів фірми. Прибуток та його види. Максимізація прибутку. Підприємництво як особливий фактор виробництва.

Домогосподарство. Доходи в ринковій економіці. Домогосподарство як економічний суб'єкт. Доходи домогосподарства у традиційній економіці. Матеріальне самозабезпечення сім'ї. Елементи традиційного господарства в Україні. Домогосподарство і його функції в ринковій економіці. Принципи формування доходів у ринковій економіці. Функціональний розподіл доходів.

Ціноутворення на ринку праці. Суть заробітної плати. Попит і пропозиція робочої сили. Рівень конкурентності ринку праці. Чинники диференціації заробітної плати. Мінімальна заробітна плата.

Рента як дохід власника землі. Механізм формування ренти. Позичковий процент як дохід на капітал. Прибуток як дохід підприємця. Норма (рівень) прибутку.

Бідність і багатство. Родинний розподіл доходів. Джерела формування сімейного бюджету. Структура видатків сім'ї. Диференціація доходів. Причини нерівності доходів. Економічна нерівність і політика соціального захисту населення.

Система національних рахунків. Система національних рахунків. Показники обсягу національного виробництва. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: видатковий, розподільний, виробничий. Інші показники обсягу національного виробництва: валовий національний продукт, чистий внутрішній продукт, національний дохід. Особистий і використовуваний дохід. Номінальний і реальний ВВП. Поточні та постійні ціни. Темпи приросту реального ВВП. ВВП на душу населення.

Показники рівня зайнятості. Зайняті та безробітні. Рівень безробіття. Показники рівня цін. Індекс споживчих цін. Дефлятор ВВП. Інфлювання і дефлювання.

Сукупний попит і сукупна пропозиція. Економічний потенціал суспільства. Виробництво національного продукту і його фактори. Показники використання основних факторів виробництва. Чинники, що визначають величину національного продукту країни.

Реалізація національного продукту. Сукупні видатки та їхні складові.

Сукупний попит. Крива сукупного попиту. Нецінові чинники сукупного попиту.

Сукупна пропозиція. Крива короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники сукупної пропозиції. Макроекономічна рівновага. Збурення сукупного попиту та відновлення рівноваги. Збурення сукупної пропозиції та відновлення рівноваги.

Споживання й економічне зростання. Споживання і використовуваний дохід. Гранична схильність до споживання. Середня схильність до споживання. Особисті заощадження. Вибір заощадником активів. Особливості споживання в Україні.

Інвестиції та їхня роль в економіці. Структура інвестування. Процентна ставка як чинник інвестування. Нестабільність інвестицій. Економічне зростання. Погляди на економічне зростання. Фактори економічного зростання. Типи економічного зростання.

Економічний розвиток і його рівень. Економічне зростання у розвинутих країнах і країнах, що розвиваються. Особливості економічного розвитку України. Відновлення зростання економіки України.

Макроекономічна нестабільність. Основні прояви макроекономічної нестабільності. Економічні коливання.

Фази ділового циклу. Причини економічних коливань. Зайнятість і безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Причини безробіття. Соціально-економічні втрати від безробіття. Природна норма безробіття. Рівень безробіття в різних країнах. Особливості безробіття в Україні. Зайнятість і формування ринку праці в Україні.

Суть інфляції, її види. Соціально-економічні наслідки інфляції. Причини інфляції. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Методи боротьби з інфляцією.

Макроекономічна політика. Можливість впливу уряду на загальний стан економіки. Суть, завдання і види макроекономічної політики.

Фіскальна політика та її основні знаряддя. Дефіцит бюджету. Концептуальні підходи до збалансування бюджету. Види фіскальної політики та її результативність. Державний борг. Зовнішня заборгованість країни.

Суть монетарної (грошової) політики. Попит на гроші та пропозиція грошей. Центральний банк і його функції. Інструменти монетарної політики: норма резервування, облікова ставка, операції на відкритому ринку.

Світова економіка. Основні форми міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці та його чинники. Спеціалізація країн. Міжнародна торгівля. Торговельний баланс. Абсолютна перевага. Теорія порівняльної переваги. Зовнішня торгівля України.

Міжнародні організації з регулювання зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельна політика. Протекціонізм і лібералізм. Торговельні обмеження: мито, квоти, немитні бар'єри.

Валютні відносини. Конвертованість валют. Валютний курс і його види.

Міжнародна валютна система та її еволюція.

Міжнародна економічна інтеграція. Провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання.

СТРУКТУРА ОЦІНЮВАННЯ

№	Основні завдання першої сесії конкурсу	Кількість балів
1.	Точність відтворення фактів, змісту понять, адекватність використання професійної термінології	0 - 20
2.	Повнота, глибина, системність знань	0 - 20
3.	Здатність логічно мислити, аналізувати, порівнювати, узагальнювати	0 - 20
4.	Уміння формулювати, обґрунтовувати власні думки, факти й робити висновки тощо	0 - 20
5.	Комунікативні навички	0 - 20
Максимальна кількість балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ,

на спеціальність 073 «Менеджмент»

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Незадовільний до 123 балів	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Має слабкі знання навчального матеріалу, його розуміння, неточні, або мало аргументовані відповіді з порушенням послідовності викладення, за невпевненість під час пояснень теоретичних положень; відповідь не відповідає мінімальному позитивному рівню. Обсяг висвітлених питань менше 50%.

2. Середній 124 – 149 балів	Відповіді на питання носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Має посередні знання, включаючи розрахунки, аргументовані відповіді на поставлені питання, які, однак містять неточності; за вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання стандартних практичних задач, не завжди аргументовані відповіді; має місце значна кількість недоліків. Абітурієнт погано володіє засобами відтворення історично-просторових властивостей предметів, явищ, процесів. Обсяг висвітлених питань у межах 50-70%.
3. Достатній 150 – 175 балів	У відповідях на питання допускаються деякі неточності або помилки не принципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання, застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних нестандартних задач, вміння аналізувати та пропонувати оригінальні рішення; мають місце окремі помилки. Обсяг правильно висвітлених питань більше 75%.
4. Високий 176 – 200 балів	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання. Має глибокі знання, вміння аналізувати, здатність пропонувати оригінальні рішення, критично оцінювати об'єктивну та суб'єктивну інформацію, здійснювати самооцінку, логічно і послідовно відповідати на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання нестандартних практичних задач. Абітурієнт без помилок відтворює історично-просторові властивості якості явищ, процесів, предметів. Обсяг правильно висвітлених питань дорівнює 100%.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 100-123 балів, то дана кількість балів вважається недостатньою для допуску в участі у конкурсному відборі.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акулов М. Г. Сучасні економічні теорії: Навчальний посібник. – Вінниця : Нілан – ЛТД, 2013. – 394 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] ; за ред. С. Панчишина, П. Островерха; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Екон. ф-т. – 2-ге вид., випр. і допов. – Київ: Знання, 2014. – Кн. 2 : Мікроекономіка. – 390 с.
3. Бочан І.О. Основи економічної теорії: Інституціональний підхід: навчальний посібник / І.О. Бочан. – К.: Знання, 2012. – 211 с.
4. Вовчак О.Д. Гроші та кредит. (текст) навч. посіб. / О. Д. Вовчак, І. Є. Бучко, З. Р. Костак – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 424 с.
5. Гроші та кредит: навч. посіб. / С. М. Колотуха, С. А. Власюк. – К.: Знання, 2012. – 495 с.
6. Гроші та кредити: підручник / С. К. Реверчук (та ін.); за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука. – К.: Знання, 2011. – 382 с.
7. Дзюбик С.Д. Основи економічної теорії: навчальний посібник / С.Д. Дзюбик, О. С. Ривак. – К.: Знання, 2014. – 423 с.
8. Економічна теорія: Політекономія: підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – 9-те вид., перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2014. - 719 с.
9. Економічна теорія: Політекономія: Практикум: навчальний посібник. – 2-ге вид. / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: 2013. – 496 с.
10. Економічна теорія: політична економія. Навчальні форми контролю та презентації. Навч. посібник / За ред. С.І.Юрія, В.В.Козюка. – К.: Кондор, 2010. – 266 с.
11. Захарчин Г. М. Основи підприємництва: навч. посібник / Г. М. Захарчин. – 2 – ге вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2013. – 407 с.
12. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна економіка: підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ: КНЕУ, 2014. – 762 с.
13. Mega-economics and global macroeconomic problem / Hrant Bagratyan, Irina Kravchenko. – К.: UB NBU, 2013. – 247 p.
14. Міжнародна економічна діяльність України: навч. посібник/ О.Б. Чернега, А. С. Маловичко, В. Ю. Матвєєва [та ін.]; під ред. О.Б. Чернеги. – Львів: Магнолія-2006, 2012 – 541 с.
15. Нікітіна Т. А. Економічна теорія: підручник / Нікітіна Т.А., Салатюк Н.М., Нац. ун-т харч. техн. – К.: РВЦ НУХТ, 2013.
16. Отрошко О.В. Основи економічної теорії: навчальний посібник / О. В. Отрошко. – 2-ге видання, перероблене та доповнене. – Київ: Знання, 2013. – 334 с.
17. Чепіга В. Г. Основи економічної теорії: навч. посіб. / В. Г. Чепіга; НАН України, Київ, ун-т права. – Київ: Ліра-К, 2014. – 240 с.

